

Sammanfattning

Fråga om en statlig arbetsgivare brutit mot turordningsreglerna i avtalet för arbetstagare hos staten (TurA-S) vid uppsägning på grund av arbetsbrist.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2010-12-22
StockholmDom nr 94/10
Mål nr A 190/09

KÄRANDE

Saco-S genom Jusek, Box 5167, 102 44 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Magnus Bäckström, adress som ovan

SVARANDE

Staten genom Skatteverket, 171 94 Solna
Ombud: advokaten Robert Lakatos, Kilpatrick Stockton Advokat KB,
Box 5421, 114 84 Stockholm

SAKEN

skadestånd för brott mot turordningsregler i kollektivavtal (TurA-S)

Bakgrund och yrkanden

Mellan staten genom Skatteverket (Skatteverket) och Saco-S genom Jusek (förbundet) gäller kollektivavtal, däribland avtalet om turordning för arbetstagare hos staten (TurA-S). TurA-S innehåller bl.a. följande bestämmelse.

Turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist

3 §

I stället för det som föreskrivs i 22 § tredje stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) gäller att turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist skall omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten på den ort där arbetsbristen finns.

C-O.B., som är medlem i förbundet, var anställd som IT-tjänsteman vid Skatteverket och senast placerad vid verksamhetsstöd i Solna. Under år 2007 påbörjade Skatteverket en organisationsöversyn som ledde till uppsägningar på grund av arbetsbrist. C-O.B. inplacerades i en turordningskrets benämnd IT-kommunikation och blev uppsagd den 21 april 2008. Han hade varit anställd hos Skatteverket sedan år 1984.

Tvist har uppkommit om C-O.B. hade i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter med dem i turordningskretsen IT-kommunikation och om inplaceringen av honom i kretsen inneburit att Skatteverket brutit mot 3 § TurA-S. Tvisteförhandlingar har förevarit utan att parterna har kunnat enas.

Förbundet har väckt talan i Arbetsdomstolen mot Skatteverket och yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta Skatteverket att till C-O.B. utge allmänt skadestånd med 75 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 4 augusti 2009, till dess betalning sker.

Skatteverket har bestritt käromålet. Något belopp har inte vitsordats men däremot sättet att beräkna ränta. Om Arbetsdomstolen skulle finna att Skatteverket har gjort sig skyldigt till kollektivavtalsbrott har Skatteverket yrkat att skadeståndet ska jämkas till noll eller till det lägre belopp som domstolen finner skäligt.

Förbundet har bestritt att det föreligger skäl för jämkning.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader. Förbundet har, för det fall förbundets talan skulle avslås, hemställt att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader enligt 5 kap. 2 § arbetstvistlagen. Skatteverket har bestritt att det föreligger skäl för kvittning av rättegångskostnaderna.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Förhandlingar om arbetsbrist m.m.

Under år 2007 gjorde Skatteverket en översyn av verksamheten för att undersöka möjligheterna till kostnadsbesparingar. Den 7 och 21 november 2007 hölls förhandlingar om ett underlag med förslag till ny organisation. Underlaget visade på en övertalighet om ca 50 IT-tjänstemän. I och med att detta underlag presenterades kan det sägas att arbetsbristen i sig var konstaterad, men några uppsägningar hade ännu inte aktualiserats. Var arbetsbristen skulle tas ut, dvs. vilka som skulle kunna drabbas hade alltså ännu inte konstaterats.

Den 30 november 2007 hölls förhandlingar om arbetsgivarens förslag till turordningskretsar i Solna. Förhandlingen avslutades i oenighet. I mitten av december 2007 fattade Skatteverket beslut i enlighet med sitt förslag av den 30 november 2007. Det var först då som Skatteverket preciserade för vilka arbetsuppgifter som det förelåg arbetsbrist. Det var dock fortfarande oklart vilka arbetstagare som skulle beröras av de kommande arbetsbristuppsägningarna.

Förhandlingar om inplacering av IT-tjänstemännen i olika turordningskretsar inleddes den 10 januari 2008. Skatteverket uppgav att man tillämpat huvudsaklighetsprincipen enligt 3 § TurA-S vid inplaceringen och att man vid bedömningen av vilka som hade i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hade utgått från de arbetsuppgifter som utförts under hösten 2007 fram till december det året. För arbetstagarorganisationerna var det emellertid oklart på vilken grund vissa IT-tjänstemän hade inplacerats i en viss turordningskrets. Det var heller inte klarlagt om det fanns andra IT-tjänstemän som borde ha inplacerats i turordningskretsar. Av Skatteverkets sammanlagt 700 IT-tjänstemän kom nämligen enbart cirka 100 att inplaceras i turordningskretsar. Mot den bakgrunden begärde arbetstagarorganisationerna att få ta del av den dokumentation som legat till grund för de föreslagna inplaceringarna. Skatteverket avslog begäran och förhandlingarna avslutades därefter i oenighet den 14 februari 2008.

C-O.B. blev placerad i turordningskretsen IT-kommunikation tillsammans med fem andra arbetstagare. Den 21 april 2008 sades han upp på grund av arbetsbrist.

C-O.B:s arbetsuppgifter

C-O.B. var IT-tjänsteman. IT-tjänsteman utgör en grundbefattning till vilken en eller flera arbetsroller tilldelas. Arbetsuppgifterna för varje arbetsroll framgår av särskilda s.k. rollbeskrivningar. Det saknas alltså samlade arbetsbeskrivningar. Skatteverket hade år 2007 cirka 700 anställda IT-tjänstemän, varav 500 var placerade i Solna.

Från och med januari 2006 arbetade C-O.B. i sin befattning som IT-tjänsteman som *leveranssamordnare* med placering på verksamhetsstöd i Solna. Under sommaren 2006 slogs leveranssamordnarrollen samman med rollen integrationsledare. Den nya leveranssamordnarrollen kom efter en organisationsöversyn att, i oktober 2006, omvandlas till två nya roller som *leveranskoordinator* och *teknisk informatör*. C-O.B. tilldelades båda dessa roller.

C-O.B. arbetade fram till december 2007 parallellt i rollerna som leveranskoordinator och teknisk informatör. Fördelningen av hans arbetstid mellan de olika rollerna är svår att precisera. Det var dock fråga om en klar övervikt för tid såvitt avser arbetsuppgifter som leveranskoordinator. Organisationen visade sig nämligen sakna en efterfrågan på de arbetsuppgifter som den tekniske informatören var tänkt att utföra i form av att sprida information om generella tekniska krav och regelverk. Den huvudsakliga arbetsuppgiften inom den rollen blev därför att försöka förankra och skapa acceptans för rollen i sig inom organisationen. De enda konkreta arbetsuppgifter som kom att utföras inom ramen för rollen teknisk informatör var att skapa en intern webbsida för teknisk information där de kravbilder som behövde uppfyllas presenterades. Det arbetet genomfördes på ett par veckor.

C-O.B. arbetade alltså under hela år 2007 huvudsakligen med arbetsuppgifter inom rollen som leveranskoordinator. De tidrapporter som C-O.B. fyllt i för den aktuella perioden är missvisande vad gäller den tid som han faktiskt lade ned på olika arbetsuppgifter. Eftersom tidrapporteringsystemet på förhand tilldelade de olika rollerna ett visst antal timmar har tid som egentligen avsett arbete med leveranskoordinering kommit att redovisas som tid förlagd till teknisk information. Under senhösten 2007 kom C-O.B. att arbeta något mindre med leveranskoordinering sedan Skatteverket anlitat tre externa konsulter, bl.a. O.R.H., att utföra arbetsuppgifter som leveranskoordinator.

C-O.B:s arbetsuppgifter som leveranskoordinator var i stort sett desamma som de han tidigare haft som leveranssamordnare. Båda rollerna innebar samordning och problemlösning. I rollen som leveranskoordinator deltog C-O.B. aktivt i Skatteverkets olika projekt. I samverkan med andra projektdeltagare såg han över behovet av teknisk miljö och samordnade olika beställningar.

I december 2007 tilldelades C-O.B., inom ramen för sin befattning som IT-tjänsteman, ytterligare en roll som *leveransansvarig* i Skatteverkets projekt taxeringsförnyelse. Hans arbete i projektet var planerat att fortgå under hela år 2008, med en trolig förlängning. Det var alltså inte fråga om någon "utlåning" av C-O.B. eller att han endast tillfälligtvis skulle utföra arbetsuppgifter inom projektet. I sammanhanget ska även tilläggas att projektet, vilket är ett av Skatteverkets mest omfattande projekt, än i dag inte beräknas vara avslutat inom överskådlig tid. Vidare rekryterades en ersättare för C-O.B. till projektet när denne sades upp från sin anställning.

C-O.B. arbetade till en början 70 procent av en heltid som leveransansvarig inom projektet för att sedan övergå till heltid, varav 30 procent som "SPOC" (Single Point of Contract). Rollen som leveransansvarig var i princip identisk med C-O.B:s roll som leveranskoordinator och gick huvudsakligen ut på att samordna, planera och följa upp leveransarbetet inom projektet. C-O.B. arrangerade t.ex. möten för avstämning och planering samt hade löpande kontakter med ansvariga för skilda delar av projektet för att tillse att leveranser och installationer skedde i rätt tid. C-O.B. arbetade i projektet fram till dess att anställningen avslutades.

C-O.B:s inplacering i turordningskrets

Enligt kollektivavtalet ska turordningskretsarna vid uppsägning på grund av arbetsbrist omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter. Bedömningen ska grundas på de faktiska arbetsuppgifter som arbetstagarna utför vid tidpunkten när uppsägningarna aktualiseras. Begreppet "i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter" ska, i enlighet med Arbetsdomstolens praxis, tolkas vidsträckt.

Inför de förestående arbetsbristuppsägningarna inplacerade alltså Skatteverket C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation. Turordningskretsen innehöll rollerna teknisk skribent, kommunikationsansvar och teknisk information. C-O.B. turordnades i kretsen tillsammans med fem andra arbetstagare.

I och med att det rådde oenighet mellan parterna om såväl kretsindelningen som inplaceringen i kretsarna kan det ifrågasättas om inte uppsägningen av C-O.B. aktualiserades först den 14 februari 2008 när förhandlingarna om inplaceringarna var slutförda. Uppsägningen av honom kan i vart fall inte anses ha varit aktualiserad före den 13 december 2007. Det var först då som förhandlingarna om vilka arbetsuppgifter som skulle omfattas av arbetsbristen samt turordningskretsarna hade slutförts.

C-O.B. arbetade i mitten av december 2007 uteslutande med leveranskoordinering inom rollen som leveransansvarig i projektet taxeringsförnyelse. Det saknar betydelse att C-O.B. rent organisatoriskt var placerad vid mottagningen på serverenheten. Hans organisatoriska placering är inte av betydelse för bedömningen av vilka arbetsuppgifter han rent faktiskt utfört. Leveranskoordinerande arbetsuppgifter är inte att anse som i huvudsak

jämförbara arbetsuppgifter med de arbetsuppgifter som innefattas i rollerna teknisk skribent, kommunikationsansvar eller teknisk information. Skatteverket har därför felaktigt inplacerat C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation och därmed brutit mot 3 § TurA-S. Till följd av den felaktiga inplaceringen blev C-O.B. uppsagd den 21 april 2008.

Om Arbetsdomstolen skulle anse att uppsägningen av C-O.B. aktualiserades redan under hösten 2007 är det riktigt att han under denna period parallellt med rollen som leveranskoordinator innehade rollen som teknisk informatör. De arbetsuppgifter som C-O.B. utförde inom rollen teknisk information var emellertid av mindre omfattning. Som tidigare beskrivits fanns det inom organisationen ingen efterfrågan på de arbetsuppgifter som den tekniske informatören var tänkt att utföra. I princip kom därför det arbete som utfördes inom rollen teknisk information uteslutande att handla om att försöka skapa acceptans för rollen i sig. Följaktligen ska C-O.B:s arbetsuppgifter som teknisk informatör, vilka han alltså utfört endast tillfälligtvis, inte ligga till grund för bedömningen av hans arbetsuppgifter enligt 3 § TurA-S. C-O.B. arbetade således även under hösten 2007 i huvudsak med leveranskoordination. Av de skäl som tidigare redovisats har han alltså även i det fallet felaktigt inplacerats i turordningskretsen IT-kommunikation.

Turordningskretsen "teknisk hantering"

Skatteverket har i ett sent skede i processen invänt att för det fall C-O.B. felaktigt inplacerats i turordningskretsen IT-kommunikation borde han i stället ha inplacerats i kretsen teknisk hantering som formellt innehöll rollerna mottagare, beredare och leveranskoordinator. Skatteverkets påstående att C-O.B. i så fall ändå skulle ha blivit uppsagd vitsordas i och för sig. Förbundet menar emellertid att det aldrig fanns någon avsikt att placera leveranskoordinatorer i den turordningskretsen. Av dokumentet "Rollbeskrivningarna avseende Teknisk Hantering" framgår att beskrivningen av arbetsuppgifterna inom den turordningskretsen överensstämmer helt och fullt med rollbeskrivningen för mottagare. Mottagarrollen innebar rutinbetonat och mindre kvalificerat arbete i form av att ta emot beställningar per telefon och sedan skicka beställningarna vidare till rätt adressat. Mottagaren hade sedan kontakt med beställaren och meddelade fortlöpande beställningens status. Arbetsuppgifterna som mottagare är alltså inte alls jämförbara med leveranskoordinatorns arbetsuppgifter. Vidare kom ingen leveranskoordinator att inplaceras i turordningskretsen. Även det faktum att Skatteverket under hösten 2007 anlidade tre externa konsulter att utföra leveranskoordinerande arbetsuppgifter visar att Skatteverket inte hade för avsikt att låta arbetsbristen omfatta leveranskoordinatorer. Mot den nu angivna bakgrunden bestrids det alltså att C-O.B. i egenskap av leveranskoordinator borde ha inplacerats i turordningskretsen teknisk hantering.

Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att C-O.B. hade arbetsuppgifter som i huvudsak är att hänföra till kretsen teknisk hantering görs det gällande att även driftskoordinatorer borde ha placerats i denna krets.

Driftskoordinatorerna hade nämligen i huvudsak samma arbetsuppgifter som leveranskoordinatorerna. Båda rollerna gick ut på att koordinera projekt och fungera som en länk mellan olika delar av verksamheten. Den enda skillnaden låg i att driftskoordinatören fokuserade på driftsmiljön medan leveranskoordinatören i stället var inriktad mot utvecklings- och testmiljöer. Om driftskoordinatorer tillförts turordningskretsen teknisk hantering hade C-O.B. inte blivit uppsagd även om han inplacerats i den kretsen. C-O.B., som hade tillräckliga kvalifikationer för arbetet som driftskoordinator, hade nämligen längre anställningstid än samtliga driftskoordinatorer.

Sammanfattning av grunderna för talan

C-O.B:s arbetsuppgifter har under den aktuella perioden huvudsakligen bestått av leveranskoordinering. Eftersom leveranskoordinerande arbetsuppgifter inte är i huvudsak jämförbara med de arbetsuppgifter som ingick i turordningskretsen IT-kommunikation har C-O.B. felaktigt inplacerats i den kretsen och därmed felaktigt kommit att sägas upp på grund av arbetsbrist. Skatteverket har således brutit mot 3 § TurA-S och ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot C-O.B. enligt 54 och 55 §§ medbestämmandelagen.

Leveranskoordinerande arbetsuppgifter är inte i huvudsak jämförbara med arbetet som mottagare, varför C-O.B. inte borde ha inplacerats i kretsen teknisk hantering. Om Arbetsdomstolen skulle finna att C-O.B. borde ha inplacerats i turordningskretsen teknisk hantering, på sätt Skatteverket gjort gällande för det fall inplaceringen i kretsen IT-kommunikation var felaktig, görs det gällande att även driftskoordinatorer borde ha inplacerats i den kretsen. Detta hade inneburit att C-O.B. till följd av sin anställningstid inte hade kommit att bli uppsagd. Även i det fallet har Skatteverket alltså ådragit sig skadeståndsskyldighet genom den felaktiga inplaceringen av honom i kretsen IT-kommunikation.

Skatteverket

Bakgrund

Skatteverket är en förvaltningsmyndighet som hanterar skatteärenden för medborgare och företag samt andra ärenden såsom folkbokföring och bouppteckningar. Skatteverket har cirka 11 500 medarbetare med verksamhet på ett hundratal orter i landet. Från huvudkontoret i Solna styrs de sju skatteregionerna, storföretagsregionen och verksamhetsstöd för Skatteverket och Kronofogden.

Verksamhetsstöd bildades den 1 september 2005. Verksamhetsstöd svarar för det administrativa stödet till verksamheten vid Skatteverket och Kronofogden när det gäller IT, personal, ekonomi, kommunikation, generell förvaltningsrätt och övrig infrastruktur. Uppdragen kommer från Skatteverkets huvudkontor och från Kronofogdens centrala kansli. Verksamhetsstöd är indelat i fyra kontor: marknadskontoret, distributionskontoret, underhållskontoret och utvecklingskontoret.

De kontor som är aktuella i målet är underhållskontoret och utvecklingskontoret. De har olika organisationsformer. Underhållskontoret är en ren linjeorganisation medan utvecklingskontoret drivs som en projektorganisation. Samtliga IT-tjänstemän vid Skatteverket har en fast placering antingen i linjeorganisationen eller vid projektorganisationen. Det är inte ovanligt att IT-tjänstemän med placering i linjeorganisationen lånas ut till projekt som bedrivs inom utvecklingskontoret.

IT-tjänstemännen saknar befattningsbeskrivningar. Det finns i stället rollbeskrivningar som närmare anger arbetsuppgifterna genom att beskriva de roller en arbetstagare kan ha i sitt arbete. En IT-tjänsteman kan inneha flera olika roller samtidigt.

Förhandlingar om arbetsbrist m.m.

I september 2007 påbörjades en organisationsutredning av verksamhetsstöd. Utredningen kom sedermera att koncentreras till en översyn av organisationen på underhållskontoret och utvecklingskontoret. Skatteverket inledde förhandlingar med de berörda arbetstagarorganisationerna angående planerade organisationsförändringar. Med anledning av besparingskrav kom förhandlingarna emellertid att i stället handla om arbetsbrist. Förhandlingarna om arbetsbrist till följd av medelsbrist i förening med ändrad verksamhetsinriktning genomfördes den 7 och 21 november 2007. C-O.B. arbetade då inom den del av verksamheten där Skatteverket planerade att genomdriva besparingar och genomföra uppsägningar till följd av arbetsbrist. Totalt rörde det sig om cirka 50 IT-tjänstemän i Solna som omfattades av arbetsbristen.

Inför bildandet av turordningskretsar och den följande inplaceringen av arbetstagarna i kretsar genomförde Skatteverket ett omfattande utredningsarbete. Två handläggare utsågs för att gå igenom de befintliga rollbeskrivningarna och genomföra intervjuer med chefer på sektionsnivå för att få en uppfattning om IT-tjänstemännens arbetsuppgifter. I november 2007 hölls möten med företrädare för Skatteverket och berörda arbetstagarorganisationer angående bildandet av turordningskretsar. Det genomfördes även en workshop för att diskutera olika arbetsområden och turordningskretsar.

Den 11 december 2007 hölls förhandlingar om indelningen av turordningskretsar. Förhandlingarna angående inplaceringen av IT-tjänstemännen i de olika turordningskretsarna genomfördes därefter den 10 och 17 januari samt den 14 februari 2008. Vid inplaceringen av IT-tjänstemännen i de olika turordningskretsarna fördes en kontinuerlig dialog med de berörda cheferna. Aktuella frågeställningar kring inplaceringen diskuterades även vid möten i den beredningsgrupp som arbetsgivare och företrädare för arbetstagarorganisationerna bildat.

Den 28 mars och den 7 och 9 april 2008 hölls förhandlingar om eventuell omplacering av de IT-tjänstemän som var övertaliga, bland andra C-O.B. Han blev den 6 mars 2008 erbjuden omplacering men tackade nej till erbjudandet och blev därefter, i april 2008, uppsagd på grund av arbetsbrist.

C-O.B:s arbetsuppgifter

C-O.B. var placerad på mottagningen vid underhållskontorets serverenhet. I hans arbetsuppgifter ingick att samordna inkommande beställningar och begära förändringar i system som olika projekt arbetade med.

Arbetsuppgifterna handlade om att ta emot information och beställningar, klargöra beställningarnas innehåll, samordna möten och vidarebefordra relevant information inom organisationen. Organisatoriskt tillhörde C-O.B. mottagningen fram till dess att hans anställning upphörde.

Från och med januari 2007 arbetade C-O.B. i princip heltid inom uppdraget teknisk information. Han utförde även uppgifter inom uppdraget teknisk hantering med leveranskoordinerande arbetsuppgifter. Tiden han lade ned på leveranskoordinering var emellertid ytterst marginell, vilket framgår av de tidsrapporter som han upprättat för den aktuella tidsperioden.

Någon gång vid årsskiftet 2007/2008 lånades C-O.B. ut från sin placering vid mottagningen till projektet taxeringsförnyelse. Utlåningen av honom skedde mot bakgrund av att det förelåg en överhängande arbetsbrist beträffande arbetsuppgifterna vid mottagningen. Det fanns ingen annan avsikt än att C-O.B. skulle komma att återvända till mottagningen där han alltjämt var placerad. Arbetet i projektet taxeringsförnyelsen innebar ingen större förändring av C-O.B:s arbetsuppgifter. I projektet hade han en rent administrativ roll som gick ut på att informera om projektet externt och att även se till att inkommande information vidarebefordrades till rätt person. Det är alltså inte riktigt att C-O.B. hade en renodlad roll som projektets leveransansvarige. Leveransansvaret ligger nämligen alltid på en sektionschef i linjeorganisationen alternativt i vissa fall på projektledaren.

Inplaceringen av C-O.B. i turordningskrets

Begreppet "i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter" ska bedömas utifrån de stadigvarande arbetsuppgifter som arbetstagaren utför vid tidpunkten då uppsägningen aktualiseras. Detta innebär att arbetsuppgifter som endast utförts tillfälligtvis inte ska beaktas.

Uppsägningen av C-O.B. aktualiserades i och med att Skatteverket hade genomfört de utredningsåtgärder som kom att ligga till grund för besluten om indelning av och inplacering i turordningskretsar. Skatteverket hade redan i september 2007 identifierat anställda som omfattades av arbetsbristen samt påbörjat inplaceringen i turordningskretsar.

Som tidigare beskrivits arbetade C-O.B. under hösten 2007 och fram till december det året mer eller mindre uteslutande med arbetsuppgifter som teknisk informatör. I enlighet med TurA-S inplacerades därför C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation, vilken förutom rollen som teknisk informatör även innefattade rollerna som teknisk skribent och kommunikationsansvarig.

För det fall uppsägningen av C-O.B. ska anses ha aktualiserats så sent som i mitten av december 2007, vilket alltså bestrids, görs det gällande att han även under denna period huvudsakligen arbetade med arbetsuppgifter som teknisk informatör. Det är riktigt att C-O.B. i nära anslutning till denna period tilldelades en roll som leveransansvarig inom projektet taxeringsförnyelse. Som tidigare beskrivits var det emellertid endast fråga om en utlåning av C-O.B. till projektet. Tanken var alltså att han endast tillfälligtvis skulle utföra dessa arbetsuppgifter för att sedan återgå till den stadigvarande placeringen vid mottagningen. I vart fall har karaktären av C-O.B:s uppgifter inom projektet inte avvikit i sådan mån från hans arbetsuppgifter som teknisk informatör att det ska påverka inplaceringen av honom i turordningskrets.

C-O.B:s arbetsuppgifter var under i stort sett hela den aktuella tidsperioden hänförliga till rollen som teknisk informatör. Oavsett när uppsägningen av C-O.B. får anses ha aktualiserats har alltså inplaceringen av honom i turordningskretsen IT-kommunikation skett i enlighet med 3 § TurA-S.

Turordningskretsen "teknisk hantering"

Om Arbetsdomstolen skulle finna att C-O.B. under relevant tidsperiod var sysselsatt huvudsakligen med leveranskoordinerande arbetsuppgifter var inplaceringen av C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation felaktig. Skatteverket har i så fall brutit mot kollektivavtalet. C-O.B. skulle emellertid i en sådan situation i stället ha inplacerats i turordningskretsen teknisk hantering. Den kretsen innehöll nämligen rollen leveranskoordinator samt därutöver rollerna mottagare och beredare. Samtliga arbetstagare, med undantag för en person, i kretsen teknisk hantering kom att sägas upp på grund av arbetsbrist. Eftersom C-O.B. hade kortare anställningstid än den personen som inte sades upp hade alltså en placering av honom i den turordningskretsen resulterat i att han ändå hade kommit att bli uppsagd. Mot den bakgrunden föreligger det inte något skäl för att något skadestånd ska utgå, utan ett sådant bör i så fall jämkas till noll.

Det bestrids att driftskoordinatorer och leveranskoordinatorer har i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter och att de därför borde ha placerats i samma turordningskrets.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

Vid tidpunkten när uppsägningen av C-O.B. aktualiserades under hösten 2007 arbetade han med uppgifter som teknisk informatör. De arbetsuppgifterna var i huvudsak jämförbara med arbetsuppgifterna i den turordningskrets, IT-kommunikation, där C-O.B. inplacerades. För det fall uppsägningen ska anses ha aktualiserats så sent som i mitten av december 2007 görs det gällande att han även under denna period, även med beaktande av rollen som leveransansvarig inom projektet taxeringsförnyelse, huvudsakligen arbetade med arbetsuppgifter som teknisk informatör och att det i vart fall ska beaktas att han endast tillfälligtvis tilldelades rollen som leveransansvarig. Inplaceringen i turordningskretsen IT-kommunikation var

alltså inte strid mot 3 § TurA-S varför Skatteverket inte gjort sig skyldigt till något kollektivavtalsbrott.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att inplaceringen i turordningskretsen IT-kommunikation var felaktig på den grunden att C-O.B. huvudsakligen utförde leveranskoordinerande arbetsuppgifter görs det gällande att han i vart fall utförde i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter med dem som ingick i turordningskretsen teknisk hantering. C-O.B. hade även i det fallet blivit uppsagd på grund av arbetsbrist varför något skadestånd inte bör utgå till honom med anledning av inplaceringen i turordningskretsen IT-kommunikation.

Domskäl

Bakgrund

C-O.B. anställdes vid Skatteverket år 1984. Sedan januari 2006 hade han en placering som IT-tjänsteman vid Skatteverkets avdelning benämnd verksamhetsstöd och dess underhållskontor på mottagningen vid serverenheten. IT-tjänstemännen vid Skatteverket saknade arbetsbeskrivningar. Deras arbetsuppgifter framgick i stället av särskilda rollbeskrivningar. C-O.B. tilldelades under hösten 2006 rollerna leveranskoordinator och teknisk informatör. I december 2007 tilldelades han rollen som leveransansvarig på 70 procent i projektet taxeringsförnyelse.

Förhandlingar om arbetsbrist genomfördes i november 2007. Förhandlingar om indelning av turordningskretsar genomfördes därefter och vilka roller som skulle ingå i turordningskretsarna fastställdes av arbetsgivaren i december 2007. En turordningskrets fick benämningen IT-kommunikation. Den innehöll rollerna teknisk informatör, teknisk skribent och kommunikationsansvarig. En annan turordningskrets benämndes teknisk hantering och innehöll rollerna mottagare, beredare och leveranskoordinator.

Förhandlingar om inplacering av IT-tjänstemän i de beslutade turordningskretsarna påbörjades i januari 2008 och avslutades i oenighet den 14 februari det året. C-O.B. placerades i turordningskretsen IT-kommunikation varefter han blev uppsagd på grund av arbetsbrist den 21 april 2008.

Twisten

Twisten gäller i första hand om Skatteverket brutit mot 3 § TurA-S genom att ha placerat C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation, vari rollen teknisk informatör ingick. Parterna är oense om vilka arbetsuppgifter som C-O.B. huvudsakligen utfört och vid vilken tidpunkt som uppsägningarna aktualiserades och därmed vilken tidsperiod som är relevant för bedömningen av om C-O.B. haft i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter med dem som ingick i turordningskretsen IT-kommunikation.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att C-O.B. huvudsakligen arbetat med leveranskoordinerande arbetsuppgifter – och därmed felaktigt inplacerats i kretsen IT-kommunikation – är parterna överens om att turordningskretsen teknisk hantering i enlighet med Skatteverkets beslut innehöll rollen leveranskoordinator. De är dock oense dels om leveranskoordinatorer utför i huvudsak samma arbetsuppgifter som mottagare, dels om även drifts-koordinatorer borde ha tillhört turordningskretsen teknisk hantering och därmed om C-O.B. vid en inplacering i kretsen teknisk hantering ändå skulle ha sagts upp på grund av arbetsbrist eller inte.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På förbundets begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med C-O.B. Därutöver har på förbundets begäran vittnesförhör hållits med de tidigare uppdragsledarna U.B. och C.G.G., biträdande förhandlingschefen M.A. samt IT-konsulten O.R.H. På Skatteverkets begäran har vittnesförhör hållits med tidigare personalstrategen I.F., kontorschefen H.L.J., tidigare kontorschefen B.A. samt sektionscheferna M.E. och C.L.

Rättsliga utgångspunkter

I 22 § lagen om anställningsskydd finns bestämmelser om turordning vid uppsägning. Av 2 § i lagen följer att avvikelser får göras från bl.a. denna paragraf genom kollektivavtal. TurA-S utgör ett sådant kollektivavtal. Enligt 3 § TurA-S gäller att turordning vid uppsägning ska omfatta arbetstagare med i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter hos myndigheten på den ort där arbetsbristen finns.

Innebörden av 3 § TurA-S har prövats av Arbetsdomstolen i en rad avgöranden (se t.ex. AD 1998 nr 136 och där anförda rättsfall). Det synsätt som Arbetsdomstolen därvid anlagt på hur bestämmelsen ska tolkas innebär sammanfattningsvis följande. Bestämmelsen bygger på anställningsskyddslagens grundläggande bestämmelser om att längden av anställningstiden i princip ska vara avgörande för turordningen mellan olika arbetstagare vid uppsägning och att det måste anses bäst överensstämmande med grunderna för anställningsskyddslagen att ge uttrycket "i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter" en relativt vidsträckt tolkning. Det avgörande för inplacering i turordningskretsar är arbetstagarnas arbetsuppgifter. I princip är det arbetstagarens arbetsuppgifter vid den tidpunkt då uppsägningen aktualiserades som är avgörande, under förutsättning att han eller hon då inte endast tillfälligt har utfört dessa uppgifter (jfr AD 1996 nr 52).

Var inplaceringen av C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation i strid med TurA-S?

Som redan redovisats är parterna oense om vid vilken tidpunkt som uppsägningarna aktualiserades och därmed vilken tidsperiod som är relevant vid bedömningen om C-O.B. haft i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter med dem som ingick i turordningskretsen

IT-kommunikation. Förbundet har anfört att uppsägningen av C-O.B. aktualiserades tidigast i mitten av december 2007, eftersom det var först då som arbetsbristens omfattning preciserades och turordningskretsarna fastställdes. Förbundet har även ifrågasatt om inte den relevanta tidpunkten bör vara den 14 februari 2008, då förhandlingarna om inplacering av arbetstagare i turordningskretsarna avslutades. Enligt Skatteverkets ståndpunkt ska bedömningen göras utifrån förhållandena under hösten 2007 då Skatteverket genomfört de utredningsåtgärder som kom att ligga till grund för besluten om indelning av och inplacering i turordningskretsar. Respektive partssidas ståndpunkt, såvitt avser frågan vilka arbetsuppgifter som C-O.B. utfört, kan sammanfattas så att förbundet har gjort gällande att C-O.B. under hela perioden i fråga huvudsakligen har haft arbetsuppgifter som kan beskrivs som leveranskoordinerande medan arbetsgivarparterna har hävdat att han huvudsakligen utfört arbetsuppgifter som teknisk informatör.

Parterna är överens om att det under hösten 2006 skedde en organisationsöversyn varvid bl.a. den tidigare leveranssamordnarrollen delades upp i två roller, en som leveranskoordinator och en som teknisk informatör, samt att C-O.B. tilldelades båda dessa roller. Det som är tvistigt är hur hans arbetstid fördelade sig på de olika rollerna under år 2007. Därutöver är parterna överens om att C-O.B. i december 2007 tilldelades rollen som leveransansvarig till 70 procent i projektet taxeringsförnyelse och att han från och med januari 2008 arbetade heltid i projektet. Det som är tvistigt här är bl.a. om det arbete som han utförde i projektet var huvudsakligen jämförbart med leveranskoordinering eller teknisk information och om arbetet endast var av tillfällig natur.

Arbetsdomstolen väljer att först behandla frågan om vilka arbetsuppgifter som C-O.B. kan anses ha utfört under andra halvåret 2007 fram till december månad.

Skatteverket har åberopat en sammanställning av C-O.B:s tidrapportering för år 2007 till stöd för uppgiften att han huvudsakligen arbetade som teknisk informatör. Av sammanställningen framgår att han ska ha utfört mellan 146 och 154 timmar per månad under perioden augusti–november som teknisk informatör medan endast 5–10 timmar per månad antecknats som utförda som leveranskoordinator under samma period. Förbundet har invänt mot tidrapporteringen och anfört att den varit en administrativ konstruktion med tilldelade timmar och att den inte korrekt återger de arbetsuppgifter C-O.B. faktiskt utförde. Förbundet har också gjort gällande att rollen som teknisk informatör aldrig kom att genomföras i organisationen.

C-O.B. har berättat följande om sina arbetsuppgifter fram till december 2007. Under år 2006 arbetade han som leveranssamordnare. Han arbetade mot olika projekt för att se till att deras leveranser samordnades in i en väl förberedd teknisk miljö. Uppgiften var problemlösande och han anordnade och deltog i möten och satte sig in i projektens uppdragsbeskrivningar och leveransplanering. Leveranssamordnarrollen delades därefter upp i rollerna leveranskoordinator och teknisk informatör. Koordinatorrollen var i huvudsak lik rollen som samordnare. Rollen som teknisk informatör var

tänkt att ha till uppgift att sprida generell teknisk information om plattformen, gemensam mjukvara och det tekniska regelverket. Arbetet var inte lika kvalificerat som att vara samordnare eller koordinator. Det blev aldrig riktigt något av den rollen. Uppdragsledarna, hans chefer, satte igång och utredde hur rollen skulle implementeras i organisationen och vilket behov som fanns av rollen. Han deltog inte i arbetet att utreda och förankra rollen, mer än att han deltog i möten angående frågan. Däremot utförde han arbete med att upprätta en portal där all teknisk information samlades. Det arbetet utfördes först i augusti 2007 under några veckors tid. Han uppdaterade också en checklista. Under den tid han hade rollen som teknisk informatör fortsatte han i huvudsak med sina tidigare uppgifter som samordnare. Skälet till att tidredovisningen ser ut som den gör är att den bygger på ett system där det på förhand fanns angivet hur mycket tid som skulle ägnas åt de olika rollerna. Det fanns för få timmar att redovisa det leveranskoordinerade arbetet på, varför det arbetet felaktigt redovisades som teknisk information. Han påtalade problemet men ingen ändring kom till stånd. Då brydde han sig inte om felaktigheten eftersom han fick sin lön oavsett var tiden redovisades.

Av utredningen, bl.a. förhören med M.E. och U.B., framgår följande. I ett tidigare skede hade rollen som leveranssamordnare delats upp i leveranssamordnare och driftskoordinator varefter rollen som leveranssamordnare och integrationsledare slogs samman. Skatteverket anlätade en organisationskonsult i arbetet med sammanslagningen av rollerna och hur den nya rollen skulle se ut, men på konsultens initiativ delades den sammanslagna rollen upp på nytt, nu i rollerna leveranskoordinator och teknisk informatör.

I frågan vad som hände med rollen som teknisk informatör och vilka arbetsuppgifter som C-O.B. utförde i den rollen har bl.a. uppdragsledarna för rollen, U.B. och C.G.G., hörts.

U.B. var uppdragsledare och C-O.B:s närmaste chef i den rollen fram till sommaren 2007 då C.G.G. tog över uppgiften och hade den uppgiften i vart fall under hösten 2007. U.B. var även lokalombud för Jusek.

U.B. har berättat följande. De olika rollerna, leveranskoordinator och teknisk informatör, tilldelades olika arbetstidskonton. Problemet var att det saknades efterfrågan på de uppgifter som den tekniske informatören skulle utföra och att det fanns många timmar tilldelade för uppgiften samtidigt som de var överhopade med arbetsuppgifter avseende leveranskoordinering som hade för få tilldelade timmar. Frågan var hur rollen teknisk information skulle fyllas med arbetsuppgifter. Han tog, i egenskap av uppdragsledare, bl.a. kontakt med metodavdelningen och vidtog flera åtgärder i syfte att fylla rollen med innehåll. I juni 2007 framförde han, tillsammans med sektionschefen M.E., sina idéer till H.L.J., chefen för underhållskontoret. Under hans tid som uppdragsledare för teknisk information genomfördes inga konkreta arbetsuppgifter i rollen som teknisk informatör. Det var enbart fråga om en verksamhetsutveckling och ett försök att skapa konkreta arbetsuppgifter för rollen som teknisk informatör. Det var huvudsakligen han själv som skötte utvecklingsarbetet. C-O.B. bistod vid möten, seminarier och

vid genomgång av checklistor. C-O.B. arbetade som mest med detta under ca 20 procent av sin arbetstid och i övrigt arbetade han i huvudsak mot projektet taxeringsförnyelse men även med andra uppdrag som koordinator. Tidredovisningen diskuterades men åtgärdades inte och prioriterades inte heller. Det var hans fel att tidredovisningen inte blev korrekt, men han hade inte en tanke på att detta skulle få några konsekvenser, som nu blivit fallet.

C.G.G. har bekräftat att arbetet med rollen teknisk information enbart handlade om att försöka skapa acceptans för rollen i sig men att förankringsarbetet misslyckades eftersom det saknades en efterfrågan på de arbetsuppgifter som den tekniske informatören var tänkt att utföra. Hon har även uppgett att den enda konkreta arbetsuppgiften som utfördes var att skapa en intern webbsida med teknisk information.

Även sektionschefen för mottagningen M.E. har hörts i frågan om vilka arbetsuppgifter som C-O.B. utförde. Hon var alltså överordnad C-O.B. och de två uppdragsledarna. Hon har berättat att sektionen var underbemannad och att man inte hann med allt, vilket ledde till att arbetet med leveranskoordinering blev eftersatt. Hon har vidare bekräftat uppgiften att man inom uppdraget teknisk information arbetade med att definiera uppdraget och att mycket tid ägnades åt verksamhetsutveckling på det området, särskilt första halvåret 2007, samt att man under sommaren 2007 arbetade med informationsportalen. Hon har därutöver uppgett att det var hon som godkände tidrapporterna för sektionen och att hon inte såg några konstigheter i C-O.B:s tidrapporter. Hon har tillagt att C-O.B., som alla andra, även arbetade med leveranskoordinering, eftersom det området var eftersatt.

Genom de uppgifter som ovan angivna förhörspersoner lämnat finner Arbetsdomstolen utrett att det arbete som utfördes inom rollen teknisk information i huvudsak handlade om en verksamhetsutveckling avseende vilka arbetsuppgifter som skulle tillföras rollen. Arbetsdomstolen kan konstatera att ingen av de ovan angivna förhörspersonerna har kunnat uppge att det, utöver detta utvecklingsarbete, utförts något konkret arbete i rollen teknisk information, annat än arbetet med att skapa en intern webbsida. Av de uppgifter som C.L., chef för servicecentrum, lämnat framgår dessutom att hemsidan i fråga inte kom att underhållas, att den självdog, varefter han "släckte ner den". Mot detta ska då ställas de uppgifter som lämnats om att även de uppgifter som C-O.B. utförde mot projekten och även för projektet taxeringsförnyelse var inom ramen för rollen teknisk information. Av utredningen framgår inte vad denna slutsats är grundad på och Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta de beskrivningar som lämnats om att C-O.B. gentemot projekten och inom projektet taxeringsförnyelse utfört i huvudsak samordnande och koordinerande arbetsuppgifter.

Frågan är då vad som kan anses utrett om i vilken omfattning som C-O.B. trots allt arbetat med teknisk information under hösten 2007, särskilt mot bakgrund av uppgifterna i tidrapporteringen. Av förhöret med chefen för underhållskontoret, H.L.J., framgår att det var just tidrapporterna som

användes som underlag vid inplaceringen i kretsarna. Han har vidare uppgett att frågan om C-O.B:s tidrapporter var uppe till diskussion men att man fick bekräftat av de närmaste cheferna, sektionschefen M.E. och även hennes överordnade chef, enhetschefen i fråga, att C-O.B. arbetat med teknisk information.

Mot bakgrund av bl.a. de uppgifter som C-O.B:s närmaste chefer U.B. och C.G.G. lämnat – om vad han arbetade med, om den verksamhetsutveckling det var fråga om och om de på förhand fördelade timmarna på de olika uppdragen – finner Arbetsdomstolen visat att rollen som teknisk informatör aldrig kom att förverkligas i konkreta arbetsuppgifter på något varaktigt sätt samt att tidrapporterna inte kan anses utgöra något tillförlitligt underlag vid bedömningen av vilka arbetsuppgifter C-O.B. faktiskt utförde.

Arbetsdomstolens samlade bedömning är att det inte är visat att C-O.B. under hösten 2007 fram till december det året kan anses ha huvudsakligen utfört uppgifter som teknisk informatör. Enligt Arbetsdomstolens mening visar utredningen i stället att han får anses ha utfört i huvudsak samordnande och koordinerande uppgifter inom rollen som leveranskoordinator. Vilka uppgifter som C-O.B. haft från och med december 2007 och framåt blir därmed av mindre betydelse. Som Arbetsdomstolen uppfattat Skatteverkets förstahandsinställning om relevant tidsperiod för bedömningen är det vid Arbetsdomstolens ovan redovisade ställningstagande ostridigt att C-O.B. felaktigt inplacerats i turordningskretsen IT-kommunikation och att Skatteverket därmed brutit mot kollektivavtalet.

Borde C-O.B. ha placerats i en annan turordningskrets och därmed ändå ha sagts upp?

Vid den bedömning som Arbetsdomstolen nu har gjort har Skatteverket invänt att C-O.B. borde ha placerats i turordningskretsen teknisk hantering, vilket skulle ha lett till att han ändå skulle ha sagts upp. Skatteverket har mot den bakgrunden hävdad att den felaktiga inplaceringen i kretsen IT-kommunikation inte kan vara skadeståndgrundande. Förbundet har framställt flera invändningar mot detta resonemang. Förbundet har invänt mot sammansättningen av kretsen och hävdad att en leveranskoordinator inte utförde i huvudsak samma arbetsuppgifter som en mottagare och att om leveranskoordinatorer trots allt hörde hemma i kretsen så borde även driftskoordinatorer ha tillförts den kretsen, varvid det inte skulle ha blivit aktuellt med någon uppsägning av C-O.B.

Arbetsdomstolen kan inledningsvis konstatera att Skatteverket fattat beslut om att leveranskoordinatorer skulle hänföras till kretsen teknisk hantering, tillsammans med rollerna mottagare och beredare. Parterna är ense om att trots detta inplacerades ingen arbetstagare med leveranskoordinerande arbetsuppgifter i den kretsen. Skälet till detta har inte närmare belysts. Arbetsdomstolen finner det, mot den bakgrunden, svårt att göra en hypotetisk prövning av hur kretsen i fråga borde ha varit sammansatt och om leveranskoordinatorer och mottagare hade i huvudsak jämförbara arbetsuppgifter. Arbetsdomstolens sammanfattande bedömning är att det inte av utredningen går att dra slutsatsen att C-O.B. under alla omständigheter hade blivit uppsagd på grund av arbetsbrist.

Sammanfattning och skadestånd

Arbetsdomstolen har funnit utrett att C-O.B. i huvudsak utfört arbetsuppgifter inom rollen som leveranskoordinator och att han därmed inte hade jämförbara arbetsuppgifter med dem som placerades i turordningskretsen IT-kommunikation. Parterna är då ense om att inplaceringen av C-O.B. i turordningskretsen var i strid med TurA-S. Arbetsdomstolen har vidare funnit att det av utredningen inte går att dra slutsatsen att C-O.B. med en annan placering i en annan turordningskrets under alla omständigheter hade blivit uppsagd på grund av arbetsbrist. Skatteverket har således genom placeringen av C-O.B. i turordningskretsen IT-kommunikation brutit mot 3 § TurA-S och är därför skyldigt att utge allmänt skadestånd till C-O.B.

Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning att det yrkade beloppet om 75 000 kr är skäligt.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Skatteverket som förlorande part förpliktas att ersätta förbundet för dess rättegångskostnader. Det yrkade beloppet är inte tvistigt.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Skatteverket att till C-O.B. betala sjuttiofemtusen (75 000) kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 augusti 2009 till dess betalning sker.
2. Staten genom Skatteverket ska ersätta Saco-S genom Jusek för rättegångskostnader med etthundrafemtioåttatusensjuhundranittiofem (158 795) kr, varav 154 800 kr för ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Lars Dirke, Inga Jerkeman,
Håkan Torngren, Gösta Rehnstam, Inger Efraimsson och Margareta Öhberg.
Enhälligt.

Sekreterare: Niklas Berthelson